

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Cap. III. De immunitate Ecclesiastica reali seu bonorum Ecclesiasticorum ad Ecclesias personasque Ecclesiasticas pertinentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Clem. dicendo, ibi tantum sermonem de aliis sacerdotibus inferioribus esse, qui vi privilegiorum sibi à sede Apostolica concessorum posse se à dictis casibus & pœnis, prætendebat. Ita Delb. *l. c. f. 2. n. 5.* Wiestn. *n. 183.* Secundò ad *cit. Extrav.* quòd, dum ibi reservatur generaliter violatio libertatis Ecclesiasticæ, non comprehendatur immunitas, cum hæc respiciat loca sacra. libertas verò referatur ad personas ut iidem. Tertiò ad *constitut. Gregor.* quòd, dum in ea renovantur omnes censuræ latæ à prædecessoribus, adeoque & latæ & reservatæ in Bulla cænæ, non meminerit reservationis, quæ facta non censetur, nisi exprimat per *c. nuper. de sent. excomm. §. in secundo.* ita Delb. *cit. f. 2. n. 8. & seq. Ca-*

strop. l. c. p. 12. n. 7. Wiestn. *n. 183. in fine.* Quartò ad declarationes S. Congr. Romæ factas, quamvis respondeat Delb. *n. 12.* licet in singulari numero, quòd de tali declaratione non constet authenticè, addit tamen, quòd opinione oppositam faciat satis probabilem, quin & consulendam, utpote tutiorem in praxi, præsertim, cum eam sequatur stylus penitentiarie & Curie Romanæ. item sic habeat declaratio S. Cong. Cardin. Interpret. Tridentin. apud Farin. & respondisse tueretur congregat. immunitatis 1632. 16. Junii. Vicario generali Capuano, quòd responsum quia fusiùs, verbotenus descriptum italicè vide apud Delb. *l. c. n. 12.*

C A P U T III.

De immunitate Ecclesiastica reali seu bonorum Ecclesiasticorum ad Ecclesias personasque Ecclesiasticas pertinentium.

Quæst. 1044. Quenam loca in ordine ad fruendum hac immunitate reali veniant nomine Ecclesie, & quinam nomine Ecclesie, & quinam nomine Ecclesiasticorum.

REsp. Nomine Ecclesiarum veniunt omnia loca pia & religiosa auctoritate Episcopi erecta juxta dicta supra & declarationem Cardinalium apud Pignat. *l. c. n. 98.* Nomine personarum Ecclesiasticarum veniunt imprimis omnes & singuli Clerici saculares, etiam in minoribus constituti, quin & primâ tonsurâ solum insigniti; cum & hi re vera sint & dicantur propriè clerici. Arg. *c. clericos. dist. 21.* juraque loquantur indistinctè & favores sint ampliandi, modò tamen conditiones à Trid. *sess. 23. c. 6. de reform.* requisitas habeant, nimirum ut beneficium Ecclesiasticum habeant, aut in habitu clericali & tonsura incedentes alicui Ecclesie de mandato Episcopi inserviant, vel in seminario clericorum, aut in schola aliqua, vel universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores ordines suscipiendos, versentur, pro ut constat ex consuetudine & praxi, vi cujus clerici Minoritæ, si conditiones non habent, dicta immunitate reali bonorum suorum non fruuntur, ac ita docent Suar. *de immunitate Eccl. l. 4. c. 27. n. 14.* Garc. *de benef. p. 2. c. 3. à n. 5.* Azor. *p. 3. l. 5. q. 6.* Laym. *l. c. c. 7. n. 2.* Barbof. *in c. 7. h. t. n. 7.* citatique ab eo alii contra Sanch. *in Decal. l. 7. c. 13. n. 33.* Pirh. *h. t. n. 86.* citatis Molin. *Tom. 3. de just. d. 671.* & Barbof. *l. 3. jur. Eccl. c. 29. n. 15.* citante insuper alios, qui censent adhuc frui hac immunitate Clericos primæ tonsuræ, etsi careant dictis conditionibus; eò quòd Concilium eas requirat, ad hoc, ut Clerici gaudeant privilegio fori, & non, ut gaudeant privilegiis aliis, & sicetiam dicta immunitate; ad quam proinde illa limitatio conditionata Concilii non sit extendenda. Contra quam tamen rationem videtur facere, quòd privilegio fori, utpote quòd comprehendit immunitatem à jurisdictione laicorum, frui non possint absolute, si bona illorum à jurisdictione & exactione laicorum exempta non sunt; cum laici bona sibi subditorum gravent exactionibus & tributis, non tam ob ipsa bona seu naturam illorum,

quàm quia ea possidentes illis subditi sunt. Veniunt etiam ad gaudendum hoc privilegio Clerici excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, & etiam verbaliter degradati Barb. *de jur. Eccl. l. 3. c. 39. n. 15.* Pirh. *h. t. n. 86.* exceptis solum Clericis conjugatis juxta *c. unic. de Cler. conjug. in 6.* & ibi Gl. *v. m. cæteris.* Secus tamen est etiam quòd ad hoc de Clericis Græcis, qui utuntur matrimonio cum una & Virgine contracto; hi enim quòd ad omnia sunt Clerici adeoque omnibus privilegiis Clericorum gaudent, uti & eorum uxores legitimæ, Pirh. *l. c.* cum Barbof. *n. 19.* Veniunt quoque dicto nomine omnes regulares utriusque sexus cujuscunque religionis approbatæ, tam professi quàm Novitii, Barb. *l. c. n. 23.* Molin. *l. c.* Pirh. *n. 37.* Non verò gaudent hoc privilegio immunitatis bonorum, qui in familia seu domo clericorum vel Religiosorum non clerici nec religiosi versantur, eorumque sumptibus aluntur; cum id ex jure probari nequeat. Siquidem *l. 2. de Episc. & Cler.* loquitur de mancipiis & servis eorum, qui non tanquam personæ, sed tanquam clericorum & religiosorum bona eximuntur & gravari à laicis non debent, qualiter adhuc gravarentur dum eorum bona, si quæ habent, exactionibus gravarentur. Pirh. *h. t. n. 86. in fine.* citat. Barbof. *ubi ante. n. 22.* Coloni tamen & Emphyteutæ Ecclesie aut Clericorum perpetui, quia glebæ, id est, terræ colendæ in perpetuum adscripti, ita ut recedere nequeant, gaudent immunitate Ecclesie concessa ut Barbof. *l. c. §. 5. n. 30.* Menoch. *de arb. casu 562. n. 21.* Pirh. *h. t. n. 88.* Coloni verò partarii, qui agros colunt pro certa parte fructuum, quòd ad hanc partem pendendam dominis gravari nequeunt, quia hi fructus censentur non illorum sed domini, nimirum Ecclesie vel Clericorum; quòd ad partem autem illam, quam ipsi percipiunt, gravari illos posse, & non frui immunitate à Gabellis tributis teloniis &c. probabilius sentiunt cum Gl. *in Clem. præsentis de cens. sib. v. non negotiandi.* Menoch. *l. c. à n. 38.* Barb. *l. c. §. 3. n. 33.* Wiestn. *h. t. n. 208.* Pirh. *l. c.* quia tales conductores agrorum ad Ecclesiam pertinentium non sunt personæ Ecclesiasticæ fructusque dicti pleno jure domini ad eos spectant, ideo illis quòd ad eos gravatis non gravatur Ecclesia. Sed & Emphyteutæ Ecclesie tenentur ad solvendas collectas ratione

tione domini utilis, quod separatim à dominio directo Ecclesiæ est mere laicum & profanum; cum res in emphyteusin concessa mutet conditionem suam ob personam, in quam transit dominium utile, adeoque subijciatur exactionibus secularium. Pith. l. t. cum Menoch. l. c. n. 22. juxta praxin ordinariam. Quod idem dicendum de bonis Ecclesiæ seu clericorum concessis in feudum vasallis laicis, quin & de bonis feudalibus seu concessis Ecclesiæ, monasterio, Clerico in feudum à domino seculari, utpote quorum dominium, ratione cujus etiam conveniri possunt coram illo Ecclesiæ, clerici non secus ac vasalli laici, utpote non minus quam hi illi immediate subiecti sunt, ita ut quod ad illa bona non habeant privilegium fori, censeturque Ecclesiæ ut Laicus, & non ut Ecclesiæ. Abb. in c. dilectus de præb. & dignitat. n. 4. Laym. l. c. rr. 9. c. 5. n. 2. Gail. l. 1. observ. 30. Pith. h. t. n. 74. Wiestn. h. t. n. 196.

Quæst. 1045. Quenam veniant nomine tributorum in ordine ad gaudendum vel non gaudendum immunitate ab iis?

Resp. Hoc nomine generaliter accepto comprehenduntur vectigalia sic dicta à devectioe rerum & mercium. Gabella, quæ accipiuntur pro certo onere pecuniatio imposito v. g. vino, carni vel aliis victualibus; accisæ acceptæ pro certa parte pretii, quo res venduntur, pendenda. collectæ sic dictæ, quod à subditis colligantur necessitate aliqua ingruente, & aliàs contributiones dicuntur, telonia, collectæ accisæ similesque exactiones quod & ipsum nomen exactionis generale est, comprehendens sub se ipsa tributa; horum tributorum aliqua imponuntur rebus ipsis immobilibus, ut fundis, prædiis, quatenus res sunt frugifera, ex quarum fructibus tributa solvi possunt, non verò rebus mobilibus, quæ per se non res fructifera, adeoque nec capaces tributorum, nisi quatenus exponuntur & subsunt negotiationi vel transportationi de uno loco in alium. Alia item sunt ordinaria perpetua & invariabilia, quæ certam & determinatam præstationem habent. Ut Abb. inc. ult. de vita & honest. clericor. n. 12. & in c. non minus. h. t. n. 15. Alia sunt nova, quæ ob causam incidentem v. g. utilitatis vel necessitatem Principes sæculares imponere possunt, nec certam & singulis annis vel statim temporibus recurrentem præstationem habent, sed variantur, & modò majores, modò minores, tales contributiones imponuntur, nec cessante causa, ob quam legitime impositæ, continuari possunt sine iniustitia. De his omnibus (exceptis, secundum dicta, iis bonis clericorum, quæ ab iis negotiationi exponuntur) ac imprimis de novis extraordinariis à Principibus secularibus impositis, procedunt dicta de immunitate Ecclesiasticorum & Clericorum, à quibuscunque oneribus & exactionibus, pro ut constat ex antecedentibus. Ac ita sentiunt tam Theologi quam Canonistæ communiter teste Pith. n. 62.

Quæst. 1046. An & quæ res seu bona Ecclesiarum, monasteriorum personarumque Ecclesiasticarum gaudeant immunitate à contributionibus, exactionibus laicorum & jurisdictione laicali?

1. Resp. Primò bona eorum consecrata vel benedicta ad cultum divinum quasi instrumenta deputata, ut sunt materiales Ecclesiæ seu templa unà cum monasteriis, item vasa sacra, vestes, paramenta, à jurisdictione laicali, contributionibus teloniorum

præstationibus aliisque exactionibus & oneribus à seculari potestate imponendis sunt immunita; tum quia sacra sunt, tum quia nullos proventus aut temporalem commoditatem habent; cum eo ipso, quod ad cultum Dei usque sacros deputata sunt, ad usus profanos amplius deservire nequeant juxta *can. qua semel*, 19. q. 3. *can. ligna. de consecrat. dist. 1. c. semel. de reg. jur. in 6.* junctà *l. sancimus. c. de ff. Eccl.* ita cum communi Orthodoxorum Pith. h. t. n. 53. Reiff. n. 227. Wiestn. n. 191. Laym. l. 7. tr. 9. c. 6. num. 1. ubi etiam inter hæc bona numerat areas, domus, hortos juxta Ecclesias positos, ex quibus panis & vinum pro SS. Eucharistia conficienda aliisque rebus ad cultum divinum necessariis colligi debent. per *can. sancitum*, 23. q. 3. c. 1. *de censib. & Arg. reg. accessorium*, 42. in 6.

2. Resp. Secundò: idem dicendum de bonis temporalibus, sive mobilibus, sive immobilibus, Ecclesiarum & Ecclesiasticorum, quæ à fundatoribus aliisque piis fidelibus ad honorem Dei pro dote earum ea intentione, oblata Ecclesiæ, ut per Prælatos Ecclesiarum pro decore ornatu & conservatione illius necessariorumque ad illam, nec non pro honesta sustentatione Rectorum & Ministrorum illius, & siquid superest, pro pauperum aliarumve piarum causarum usu expendatur ita communis ut nullus discrepet teste Fagn. in c. nemo minus. h. t. n. 8. Arg. c. adversus. h. t. c. 1. *cod. in 6. c. 1. de censib. & c. quanquam. cod. in 6.* item expresse auct. item nulla, c. de Episc. & Cler. cujus textum longiorem recitat Reiffenst. n. 228. ex ea quoque ratione, quod ea intentione collata Ecclesiæ gravarentur & minuerentur oneribus & exactionibus laicorum, idque caderet in præjudicium cultus divini, piarum causarum & Christi, dum sunt & vocantur res Dominicæ, *can. 40. Apostol. pecuniæ Christi. can. 1. 12. q. 2.* patrimonium Christi ac pauperum; quin & redderentur deterioris conditionis quam bona temporalia, dum quoque à summis Pontificibus & quandoque etiam ab Episcopis justa de causa imponi possunt juxta c. *Apostolicæ. §. prohibemus de censib.* (non enim gaudent immunitate respectu potestatis Ecclesiasticæ, sed solum respectu potestatis secularis) ac ita duplici onere gravari. Neque his obstat c. *tribus*, 11. q. 1. ubi S. Ambros. inquit: *Tributum petat Imperator. non ei negamus solveretributum:* Nam his S. Doctor tributum à Justina Ariana Valentiniæ adhuc pueri matre Ecclesiis impositum non approbat tanquam justum, sed ad majus malum ipsorumque fundorum Ecclesiasticorum invasionem & usurpationem avertendam tolerat, ut patet verbis ejus sequentibus: *Si agros desiderat Imperator, potestatem habet vindicandorum, tollat eos, si libitum est, Imperatori non dono, sed non nego. ita Barbof. inc. s. tributum. n. 1. Suar de defens. fidei. l. 4. c. 21. n. 12.* Item idem est de bonis, quæ titulo spirituali acquiruntur Ecclesiis aut Ecclesiasticis, ut sunt decimæ, primitiæ, oblationes, fructus beneficiale, distributiones quotidianæ, redditus stolæ &c. tum quia titulus, quo quæ sita, sacer est, tum quia quibus quærentur, à jurisdictione seculari exempti. ita quoque communis conformiter Trid. sess. 25. c. 20. *de reform.* & variis juri-bus. c. 10. *de constit. c. 49. de sent. excom. c. 4. de censib. c. ult. h. t. in 6.*

3. Resp. Tertiò bona Ecclesiarum & Ecclesiasticorum ab iis acquisita titulo aliquo temporali v. g. emptione, hæreditate, arte, labore, donatione, inventione, immunita quoque sunt ab oneribus prædictis, ut cum Glof. communiter recepta in *c. fin. de vi-*

ra & honest. Cler. V. suis facultatibus. Abb. in idem c. n. 13. Laym. l. 4. tr. 9. c. 6. n. 9. Pirh. h. t. n. 59. Barbof. Jur. Eccl. l. 3. c. 39. §. 5. num. 6. testans de communi. Wiestn. h. t. n. 194. juxta cit. c. *quanquam de censib. in 6.* ubi expressè sine distinctione de cunctis rebus & bonis ad Ecclesias personasque Ecclesiasticas spectantibus in specie seu signanter addendo. *de rebus suis propriis*; dicitur, quod sint immunia à personarum secularium exactionibus. uti item clariùs adhuc statuitur c. 1. h. t. in 6. dum expressè decernitur, non licere iis, qui jurisdictionem seu justitiam temporalem obtinent & exercent, tallias, collectas seu exactiones quascunque Ecclesiis & personis Ecclesiasticis imponere, vel exigere ab iisdem pro domibus prædiis vel quibuscunque possessionibus ab iisdem Ecclesiis & personis legitime hæcenus acquisitis & impofterum acquirendis, etiam si Ecclesiæ, ipsa personæ, res sint intra illorum territorium constitutæ, nec liceat illis Ecclesias aut personas ad distrahendum seu alienandum, vel extra manum suam ponendum acquisita jam, vel quæ deinceps acquirant, aliquatenus coarctare &c. His etiam accedente declaratione S. Congreg. in *Tricaric. 14. Dec. 1663.* referente Pign. Tom. 2. consult. 54. n. 99. ubi is inquit: *patrimonium clericis est exemptum instar bonorum Ecclesiasticorum.* Quam etiam exemptionem seu immunitatem à vectigalibus his bonis luculenter tribuisse Sigismundum Imp. testantur Goldastus in *vita illius.* & observari à Principibus & statibus Imperii etiam A catholicis gloriatur Knipschild author heterodoxus l. 2. *de jurib. & privileg. Imp. civitat. c. 18. n. 18.* accedit quoque ratio, nimirum, quod exactio & præstatio tributi similiumque onerum sit signum subjectionis juxta illud Apost. ad Rom. 13. *necessitate subditi estote, ideo enim tributa præstatis.* Quod idem repetitur c. 2. *de censib. jam verò Ecclesiastici exempti sunt à subjectione & jurisdictione secularium, ut pluribus paulò post; & quidem plenè ac perfectè; quæ immunitas perfecta intelligi nequit, nisi ipsorum bona sint quoque exempta, accessorio sequente necessariò suum principale.* Limitanda tamen responsio, ita, ut dum his bonis negociantur clerici, curando ea de vehi aut deferri, immunia non sint à teloniis, vectigalibus, Gabellis, pedagis, accisis, ut juxta expressum textum c. *quanquam de censib. Ancharan. & Barb. ibidem n. 2. Gutt. de Gabell. q. 9. n. 3.* negociari autem quis dicitur, dum rem emptione, mutatione aliove contractu acquirit & comparat eo sine, ut eam revendendo lucrum faciat. ut Gutt. l. c. n. 16. quod quia non faciunt Clerici, dum rem aliquam emunt eo animo, ut ea utantur & fruantur, etsi postea mutato animo eam revendant, aut etiam fructus beneficiale, frumentum, vinum, lanam pecora vendunt, adhuc eorum res dictique fructus gaudent immunitate à dictis oneribus Gutt. l. c. n. 36. & 37. Barb. l. c. n. 2. Nav. in *man. c. 27. n. 128.* Reiffenst. h. t. à n. 250. de cætero immunitatem hanc realem quò ad bona Ecclesiarum, de quibus resp. 1. esse etiam de jure divino docent Dian. p. 1. tr. 2. resol. 1. Bellet. *disq. cler. p. 1. de exempt. cler. §. 1. num. 1.* Azor. p. 1. l. 5. c. 12. q. 1. Sperell. *decis. 37.* Laym. l. c. c. 8. Tambur. *de jur. Abb. Tom. 1. d. 15. q. 19.* quos citat & sequitur cum communissima aliorum Reiff. h. t. n. 232. de bonis quoque, de quibus *quest. 2.* quò ad hæc vix ullam esse controversiam asserens. De bonis verò quibus resp. 3. etsi magis dubitari possit, idem tamen astruit textus tam juris, c. *quanquam de censibus.* quam Trid. *sess. 25. c. 20.* dum ibi dicitur, immunitatem Ecclesiæ & personarum Ecclesiasticarum constitutam ordinatione divina. Verùm vide dicta ad initium hujus tit.

& quidquid sit de hoc, num sit juris divini, nullam in contrarium prævalere consuetudinem, utpote illicitam & invalidam ex cit. c. *quanquam,* constare videtur, dum ibi dicitur corruptela.

Quest. 1047. Num bonis liberis jam acquisitis ab Ecclesia possit imponi primo à Principe onus istiusmodi reale ex potestate jurisdictionis supremæ, quam habet in suo territorio?

Resp. Negativè juxta c. *non minus. h. t.* cum Abb. *ibid. n. 16.* Suar. *cit. l. 4. c. 20. n. 2.* Pirh. h. t. n. 56. & communi aliorum contra Bartol. in l. *rescripto. §. fn. ff. de munerib. n. 5.* reprobatur quò ad hanc opinionem (qua defendit posse principes seculares omnia prædia sita in suo territorio efficere tributaria) tanquam fallam & adversantem immunitati Ecclesiasticæ ut Fagn. in *cit. c. non minus. n. 10.* & 11. Barb. l. 1. *jur. Eccl. c. 39. §. 5. à n. 55.* citati à Pirh. l. c. quia talia bona uti & eorum possessores sunt extra jurisdictionem secularium, adedque subiectum incapax ad recipienda istiusmodi onera à secularibus. Unde tale statutum includendo in genere vel in specie Clericos dicendo v. g. volumus, ut de prædiis in meo districtu sitis impofterum tantum præstetur tributum pro bono communi respectu Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum, est illicitum & invalidum. Arg. c. *adversus. h. t.* & Bullæ cænar. pro ut idem firmat Pignat. Tom. 2. *consult. 54.* pluribus citatis Rotæ decisionibus & Cardinalium declarationibus. Loquendo tamen de tributis non perpetuis & stabilibus & purè realibus, sed de contributionibus non ita merè realibus temporalibus, hic & nunc præstantibus, in casu nimirum gravis necessitatis vel maximæ utilitatis, æquè principaliter tangentis statum Ecclesiasticum quam secularem, posse gravari Ecclesias & Clericos, habet communis desumpta ex c. *non minus & c. adversus.* & *Extrav. unic. inter communes. h. t.* ubi tamen ad licitam talem impositionem & exactiorem talis contributionis requiruntur quatuor, primò ut ad evidentem gravem & communem illam necessitatem res laicorum propriæ, vel saltem communis reipublicæ, solæ non sufficiant. Secundò ut contributionem decernat Episcopus cum universo clero totius diæcesis, ut Abb. in *cit. c. non minus. n. 5.* vel ut probabiliter Suar. l. c. c. 26. n. 16. cum canonicis capitularibus suæ Ecclesiæ Cathedralis, qui quandoque in jure c. 17. & 8. *de iis que sunt à Prælati.* soli veniunt nomine Cleri. Tertio ut Papa consulatur, ne per inferiorem Prælatorum conniventiam & nimium inconsultè Laicis deferentium facilitatem, Ecclesiæ nocumentum & præjudicium patiantur: nisi tamen necessitas non patiat moram recurrendi ad Pontificem; de cujus etiam expressa licentia vel privilegio Principibus competere potest Clericis imponere contributiones juxta c. *adversus.* Quarto ut contributio ab Episcopo decreta & à Pontifice approbata fiat absque coactione & exactiione laicorum, à clericis conferatur, & à laicis humiliter & cum gratiarum actione acceptetur, quòd si Clerici modestè requisiti, ut sponte contribuant, concurrere nolint, per Episcopum ad hoc sunt cogendi, & si id ipsum nolit Episcopus, ad superiorem v. g. metropolitanum aut Papam, recurrendum, non enim relictum est liberæ voluntati Episcopi aut Clericorum ut contribuant nec ne; sed peccant & injustè agunt, si subsistente vera & certa causa necessitatis vel utilitatis contributionem non approbent & præstent. Ita Pirh. *num. 73.* cum Suar. *loc. cit. c. 26. num. 6.* quarum conditionum, utpote copulativè requi-

requisitarum, si vel una desit, non possunt Clerici licite contribuere laicis.

Quest. 1048. Specialis, num igitur etiam Clerici contribuere teneantur ad necessitates & utilitates publicas & communes ordinarias?

REsp. Quamvis iurista pluresque Canonista affirmant obligari Ecclesias & Clericos ratione bonorum, quæ possident ad contributiones pro necessitatibus & utilitatibus ordinariis impositas civibus & incolis v. g. ad reficiendas vias publicas, pontes, fontes, muros civitatis, vel ad comparandam annonam civitatis, similiæque ad communem usum, seu utilitatem civium etiam Clericorum, juxta quod dicitur: *l. ad instructiones. c. de Ecclesiis; ad instructiones itinerum pontiumque etiam divinas domus (ergo multo magis Clericos) tam laudabili titulo libenter adscribimus;* & pro ut sumitur ex aliis quoque textibus juris civilis, *l. ut. c. de quibus muneribus* expressè de murorum constructione, frumenti aliarumque specierum comparatione & communi provisione. *l. placet. c. de SS. Ecclesiis*, ubi conceditur immunitas à collectis, sed excipiuntur communes necessitates, quæ lex approbata à Jure canonico *c. generaliter. §. placet. 16. q. 1.* stabilitur quoque hæc sententia ratione eâ; quod hujusmodi exactiones non sunt tributa, quæ indicant subjectionem, & fundantur in jurisdictione, quia non imponuntur ut Principi solvantur; sed solum sunt contributiones, quæ pro communibus necessitatibus & utilitatibus propriis omnium civium imponuntur, quorum quia pars sunt & membra reipublicæ, fruuntur ut tales hæc commodis; naturalis ratio exigit, ut etiam concurrant ad istiusmodi ferenda onera. ita Pirh. *n. 76.* Quæ inquam licet valde probabiliter doceantur, nihilominus opinionem contrariam, quod etiam ad contribuendam pro talibus necessitatibus Clerici cogi nequeant, aut etiam licite possint, nisi servato præscripto modo in *c. non minus. §. c. adversus. h. t.* tanquam veriore probabiliorè & communiorè inter Theologos & Canonistas asruit Pirh. *h. t. n. 77.* citatis pro ea Gl. in *c. generaliter. §. juxta. V. collationibus. Host. in sum. h. t. num. 4. §. egoputo. Jo. And. in cit. c. non minus. n. 14. Abb. ibid. n. 18. Bartol. in l. ad instructiones. n. 3. Sylv. *V. immunit. 1. n. 25. Mol. tr. 3. de just. D. 672. n. 4. Suar. cit. l. 4. c. 26. an. 12.* ex ea ratione, quod præterquam *c. 1. h. t. in 6.* absolute sine limitatione prohibeantur exigi & imponi collectæ quæcumque ab Ecclesiasticis solvendæ, bona Ecclesiastica deputata sint ad usum & finem spiritualem, qui etiam in bonum laicorum redundat, unde à ratione alienum non sit Laicos ex solis suis bonis temporalibus ad onera publica civilia teneri, etiam si ea cedant quoque in utilitatem Clericorum. Extenditque hoc ipsum Pirh. *n. 78.* ad bona patrimonialia Clericorum, non tantum, quia sunt accessoria bona, acita participant exemptionem personæ, sed etiam, quia Clerici deserviunt communi utilitati laicorum, ut hinc æquum sit, ut fruantur & ipsis communibus commoditatibus civitatis, etsi ad illas non contribuant ex bonis suis temporalibus, non secus ac milites & Magistratus sæculares, qui nihil de bonis contribunt, & tamen fruuntur dictis commoditatibus & liberi ab istiusmodi exactionibus. Ut cum Suar. *cit. c. 76. an. 12. Pirh. n. 78. juxta c. jus publicum 11. dist. 1.* ad Leges verò juris civilis pro contraria sententia adductas. Respondent hi AA. illas vel correctas per *Auth. item nulla.* vel nunquam validas fuisse ob defectum potestatis, verum-*

que non esse, quod *cit. l. placet.* canonizata & approbata sit jure canonico etsi inserta decreto Gratiani, cum per hoc aliam auctoritatem non habeat, quam prius per se habebat; siquidem Leges civiles censentur tantum canonizata, quando à Papa canonicibus inferuntur, ut Gl. in *c. imprimis. can. 2. q. 1. v. capituli.* Ad rationem etiam adversariorum aptè respondent; quod Clerici sint membra Reipublicæ, sed privilegiata, nec omnia membra eundem actum habent, ut Apost. *ad Rom. 13.* & Clerici teneantur quidem sublevare patriam, sed in ministeriis spiritualibus statui suo propriis, ratione cujus exempti sunt ab exactionibus sæcularibus, quemadmodum laici, etsi membra sint corporis mystici Ecclesiæ, non tamen tenentur præstare Episcopo Cathedralium, subsidium, procurationem, similiæ onera, quæ ad Clericos pertinent. Unde & verum non est illud; qui sentiunt commodum, sentiant etiam gravamen. Si sentientes commodum aliunde graventur, uti in præsentè, dum Clerici, etiam in bonum laicorum gravantur aliis oneribus & ministeriis spiritualibus, sublevantur & eximuntur ab oneribus temporalium exactionum ut Pirh. *h. t. n. 80. cum Fagn. in cit. c. non minus. h. t. n. 49.* Quod dictum est de viis publicis pontibus &c. reparandis, quod ad talem reparationem cogi non possunt Clerici, idem dicendum de iis, quod tempore caritatis annonæ cogi nequeant à potestate sæculari ad vendendum etiam iusto pretio, frumentum aliaque victualia, cum explorati juris sit per *c. Ecclesia de constit. §. c. fin. de reb. Eccl. alienand. jurisdictioni sæculari, ac præsertim coactivæ, clericos subiectos non esse.* Quò spectat etiam violentus ingressus & visitatio horreorum & granariorum, præsertim intra Ecclesiarum & monasteriorum ambitum sitorum, cum loca ea acquirentur sitis extra territorium Magistratûs sæcularis. Proinde jam urgente tali necessitate, sæculari potestati recurrendum ad superiores Ecclesiasticos, ut per illos compellantur clerici ad iusto pretio vendenda frumenta Belle. *disq. Cler. p. 1. cit. §. 2. n. 9. Guazz. de defens. reor. 20. c. 9. n. 10. Madius tr. de sac. Ordin. c. 14. §. 38. Delb. o. g. du. 14. n. 1. Wiestn. h. t. n. 205.* & quod si tempore maximæ necessitatis Clericos rogatos à pauperibus vendere frumenta, potestas Ecclesiastica compellere ad hoc negligat, aut ea adire in tempore non possit, posse magistratum sæcularem potestate extraordinaria, & non jurisdictionis, utpote, quam in Ecclesiasticos non habet, sed justæ defensionis contra periculum communitati ex fame imminens frumentum ex Ecclesiasticorum horreis extractum iusto pretio egentibus vendere, tradit Delb. *l. c. n. 2.* & in simili casu docent Sotus in *4. dist. 25. q. 2. a. 1. Molin. de 7. §. 7. tr. 1. d. 31. n. 10.* apud Wiestn. *n. 206.*

Quest. 1049. An bona antecedenter obnoxia jurisdictioni & exactionibus laicorum transeant cum isto onere ad Ecclesiam & Clericos.

REsp. Primò bona istiusmodi temporalia non feudalia à principe vel alio Domino sæculari Ecclesiæ vel monasterio in prima foundatione vel postmodum donata non merè liberè, sed cum reservatione jurisdictionis & pristini juris imponendi illis contributiones talem conditionem tanquam justam retinent, adeoque obnoxia manent oneribus illis à fundatore & donatore imponendis vitalis pacti & conventionis. Suar. *c. 14. n. 13. Laym. l. c. num. 4. Wiestn. n. 197. Arg. c. verum. de condit. appost.* Idem est de bonis, aliis titulis acquisitis, si antecedenter jam

jam actu habuerunt hoc onus reale contributionis perpetuum ac invariabile sibi impositum ex vi domini & pacti præcedentis, & in hoc casu verum est, quod restranseat cum suo onere, ut sumitur ex c. ex literis. de pignor. & c. tributum. 23. q. 8. & docetur à Suar. l. 4. c. 20. à n. 6. Laym. l. c. 6. n. 9. §. d. ces. Pirh. h. t. n. 56. cum Glof. in c. an. tributum. V. de exterioribus. ex ea ratione, quod ordo Justitiæ ob favorem religionis & causæ piæ non debet inverti, nec alter invitus privari jure suo, quod habet in illis bonis vi pacti seu contractus primò quaesitum.

2. Resp. Secundò: Si verò bona illa non ex vi domini, sed ex lege ordinaria ac perpetua, ex potestate jurisdictionis supremæ sint tali onere reali affecta, priusquam ad Ecclesiam personasve Ecclesiasticas deveniunt, ea ad illas cum dicto onere non transeunt, quia vi jurisdictionis secularis, quam principes seculares non habent in Ecclesias, imposita. Unde, cum non sint onus merè reale inhærens ei non propter rem sed propter personas eam possidentes, non obligantur ad illud solvendum, nisi personæ illius jurisdictioni subjectæ; adeoque dum res transit ad personas illi non subjectas hæc non obligantur ad solvendum; siquidem mutatâ personâ in hoc casu, mutatur etiam status & conditio ut March. loc. mox citando. q. 29. & 38. atque de his bonis jam ab antiquo obnoxiiis tributis aliisque exactionibus impositis à principibus secularibus stabiliter vi potestatis jurisdictionis publicæ, quam habebant in eorum possessores, quod transeuntia ad Ecclesias vel Ecclesiasticas personas evadant & sint libera, ut amplius de eorum fractibus dictæ contributiones à laicis exigi nequeant, loquitur Bulla Urban. VIII. edita anno 1641. 23. Sept. quæ incipit: *Romanus Pontifex*. & multifariam hanc prohibitionem declarat, ita ut exactiones & receptiones dictarum contributionum sint indebitæ, illicitæ & invalidæ, primò etiam si à consentientibus Ecclesiis aut Ecclesiasticis sint datæ & solutæ, sed sine facultate sedis Apostolicæ. Secundò licet per tempus longissimum & immemorabile exactæ & solutæ. Tertio etsi exactæ & solutæ prætextu privilegii Apostolici desuper alicui principi seculari concessi. Quarto, etiam si solutæ vel exactæ cum tolerantia & permissione Prælatorum Ecclesiasticorum Prædecessorum, puta Episcoporum, Abbatum, præpositorum Generalium, Provincialium, Priorum, imò Legatorum & Nunciorum Apostolicorum. Quintò præcipitur, ut restituantur in integrum omnia præjudicialia facta in contrarium, & ne deinceps talia attententur, etiam si attentata fuerint per Imperatores & Reges aliosque quoscunque, sufficiente ac legitima facultate Apostolica non instructos. Sextò, etiam si illa attentata sint sub prætextu, quod Bullæ seu constitutiones Apostolicæ pro dicta immunitate emanatæ non fuerint publicatæ vel usu receptæ, vel fuerint per alias Constitutiones Apostolicas revocatæ, ut habetur in cit. Bulla. Urbani, ac denique *ibidem* §. 13. & 14. additis variis clausulis derogatoriis, admittitur omnibus Judicibus Ordinariis ac delegatis, quacunque authoritate præditis facultas aliter declarandi, interpretandi ac judicandi. ita ferè Pirh. h. t. n. 69. ac proinde frustra dicitur, in pluribus locis hæc non observari, vel consuetudine contraria iis derogatum; quia ut constat ex jam dictis ea etiam immemorabili tempore introduci non potuit, & consequenter nec ea cohonestare illas exactiones. Quæ verò ex Jure tum civili tum canonico in speciem contra dictam immunitatem adduci videntur, jam ferè in antecedentibus dilutæ sânt.

Quæst. 1050. Quinam veniant nomine violatorum immunitatis realis, & quas pœnas incurrant, & quis ab iis absolute vere possit?

1. Resp. Ad primum: In ordine ad pœnas, præsertim excommunicationis, incurrendas veniunt hoc nomine omnes ac singuli cujuscunque dignitatis etiam regalis, qui per se vel per alios directè vel indirectè Ecclesiis Ecclesiasticisve personis eorumve bonis vel rebus etiam propriis Tallias, collectas, seu exactiones quascunque & quocunque nomine vocatas, imponunt, vel ab iis exigunt, ut constat ex c. non minus. & c. adversus. junctâ Bulla cænæ & Bulla Urban. VIII. & quidem non tantum ii, qui directè vel indirectè aliqua imponunt vel exigunt, impositaque vel exacta imperiis, minis, vi, terrore extorqueant; sed etiam ii, qui ea, quæ imposuerunt vel exegerunt à sponte dein dantibus vel concedentibus recipiunt. juxta c. clerici. h. t. n. 6. ubi id expressè continetur, quod caput etsi revocatum sit per Clem. quoniam. h. t. & Extravag. Quodolam eodem; renovatum tamen iterum & expressè statutum & extensum per Bullam cænæ & Bullam Urban. VIII. Romanus Pontifex. per recipientes autem à dantibus sponte in ordine ad pœnas statutas dictis violatoribus non intelliguntur illi domini laici, qui recipiunt, quod Clerici sponte nulla præcedente impositione aut exactione illis contribuunt. Reiffenst. h. t. n. 280. cum Pirh. num. 94. Veniunt quoque nomine Violatorum ii, qui imponentibus vel exigentibus ad hoc auxilium, consilium aut favorem exhibent juxta expressa verba Bullæ cænæ §. 18. Item veniunt non tantum imponentes & exigentes contributiones & auxilium præstantes, si sint supremi Principes, sed & eorum officiales consiliarii, suadentes, approbantes, & suis adulationibus promoventes istiusmodi exactiones, Præfecti, particularium locorum Judices, imò famuli, lictores, satellites, milites directè vel indirectè exequentes & executionem adjuvantes.

2. Resp. Ad secundum: Præterquam quod constitutiones sententiæ à collectantibus Ecclesiis & Clericis editæ, aut de eorum mandato promulgatæ ipso jure sint irritæ, & nullo tempore valituræ juxta c. adversus. h. t. excommunicationis pœna fertur in illos, & quidem ipso jure, postquam moniti desistere nolunt, communioni fidelium non restituendi, nisi competentem satisfactionem fecerint. c. non minus. junctâ Gl. fin. *ibidem*. quæ excommunicatio absolute incurrenda ipso facto statuitur c. clericis. h. t. n. 6. prædictis omnibus ac insuper pœna interdicti, si imponentes, exigentes, iis auxilium aut favorem exhibentes fuerint universitates vel collegia. Item prohibetur sub eadem pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ Prælati & Ecclesiasticis personis tam regularibus, quam secularibus collectas, tallias, decimam, vigesimam vel centesimam partem suorum vel Ecclesiarum proventuum seu bonorum quocunque colore mutui, subventionis subsidii solvant, vel promittant aut consentiant se soluturos absque sedis Apostolicæ authoritate. Uti & prædictam excommunicationem omnibus ac singulis prænomminatis præced. resp. aliisque in similibus casibus intorquet Bulla cænæ, pro ut per extensum videre est apud Reiffenst. h. t. à n. 281. circa quam excommunicationem notanda sequentia. Primò quod excommunicari ob impositas Ecclesiis collectas & c. vi officii, eo finito, maneat excommunicati, quin & sicut durante officio ad satisfaciendum compelli poterant

poterant, sic quoque eo finito ad id compelli possunt, ut cum Abb. in *cit. c. adversus*, num. 3. § 8. Pirh. *h. t. num. 91.* idque, ut iidem, extendendum, quod tales teneantur tam finito quam durante officio satisfacere, etiamsi commoditas proveniens ex hoc eorum delicto non ipsis, sed universitati aut domino cesserit; ita, ut, si non possint inducere universitatem vel dominum ad satisfaciendum, ipsi de suo teneantur satisfacere. Secundò, quod successores in officio imponentium istiusmodi contributiones seu collectas teneantur ad satisfaciendum vel ex communibus bonis communitatis, vel inducendo ad satisfaciendum eos, quibus collectæ sunt applicatæ, non tamen tenentur ad satisfaciendum ex bonis propriis, cum non deliquerint, nec aliquid ex dictis collectis perceperint aut usurpaverint; adeoque si intra mensem non satisfecerint ipsi excommunicationem non incurrunt. Nisi tamen hi successores in officio sint quoque hæredes antecessoris qui collectam imposuit; tunc enim tenebuntur satisfacere Ecclesiæ, quæ ex inde damnnum passa. Ita Suar. de *cenfib. d. 21. f. 2. n. 101. in fine.* Barbos. in *c. adversus*, num. 5. Pirh. *l. c.*

2. Resp. ad tertium à dictis pœnis excommunicationis & interdicti extra articulum mortis nemo absolvere potest, nisi summus Pontifex aut

alius de illius speciali licentia; non obstantibus quibuscunque privilegiis, sub quibuscunque formulis seu clausulis concessis etiam Imperatoribus ac regibus. Et quidem non nisi prius facta satisfactione aut præstita super ea faciendi cautione & promissione seria de istiusmodi impostis non attentandis, ita ut absolutio ab alio vel aliter facta sit, non tantum nulla, sed & graviter peccaminosa, pro ut hæc statuuntur in *Bulla cœne* §. 21. & 22. contra quod, si dicatur dictam Bullam non esse ubique receptam aut promulgatam, bene responderetur eo dato, non concessio, certum esse, quod à peccaminosa transgressione ac pœna SS. canonum & constitutionum Apostolicarum pro immunitate Ecclesiastica editarum (inter quas est maxime *Bulla cœne*) prætextus legis non receptæ aut promulgatæ nullus excuset, pro ut dicitur in *Bulla Urban. VIII.* Romanus Pontifex hæc formalibus: *etiam sub prætextu, quod Bullæ seu constitutiones Apostolicæ non fuerint publicatæ, vel usu receptæ aut contrario non abrogatæ.* Ac proinde *Bulla cœne* etiam in provinciis ubi promulgata non esset, quod ad ea, quæ in ea pro immunitate Ecclesiastica reali & personali statuuntur, certissime obliget & vim habeat Reiffenst. *h. t. num. 290.*

CAPUT IV.

De immunitate purè personali Ecclesiasticorum.

Quæst. 1051. an & qualiter Ecclesiasticæ personæ immunes sint à tributis merè personalibus?

Resp. sunt immunes à tributis merè personalibus sive quæ in capita juxta personarum numerum sine respectu ad bona imponuntur, & capitaciones dicuntur, ut constat ex utroque jure ac præsertim canonico, dum in variis ejus decretis supra allegatis fit specialis mentio de immunitate personarum Ecclesiasticarum à collectis & exactionibus; & quidem quibuscunque, tum etiam, quia nemo tributum personale imponere potest nisi personæ sibi subjectæ, quales non sunt clerici respectu Magistratum sæcularium, adeoque etiam ratione status sui, vi cujus toti dedicati sunt cultui divino & ministeriis spiritualibus, adeoque incapaces ad lucrandum quid temporale, unde tributum illud solvant, vel si tale quid acquirant, id non lucri temporalis habeat rationem, sed tanquam congrua sustentatio reputetur, jure naturali eos exemptos esse ab hujusmodi tributis personalibus, ait Pirh. *l. c.*

Quæst. 1052. à quibus oneribus seu actionibus exercendis per se vel alios nomine suo, immunes sint Ecclesiastici ratione status sui?

1. **R**esp. tales sunt ferè sequentes, ad quas compelli à potestate sæculari non possunt Clerici. Primò actiones sordidæ ac viles, dedecentes Clericos & statum Ecclesiasticum v.g. purgandi stabulum, mundandi cloacam, arenam effodiendi, comprotandi cæmenta constituentibus ædificia, & similes, de quibus in *l. maximarum c. de excusat. muner. R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.*

ad quas non tantum obligari non possunt ab alio, sed etiam sponte eas in se suscipere non possunt, utpote valde indecora statui & dignitati eorum, unde etiam juxta jus civile *l. placet. c. de SS. Eccles. l. 2. c. de Episc. & Cler. ab iis immunes sunt, quinimo & juxta cit. l. 2. & c. generaliter. c. juxta sanctionem. & c. placet. 16. qu. 1.* eorum familiarum & domesticorum, etiam mancipia, ut Delb. *c. 3. du. 10. n. 1.*

2. Secundò immunes sunt ab angariis & perangariis juxta *c. non minus. & auth. item nulla c. de Episc. & Clericis. & L. presbyteros. c. eod.* idque sive Angariæ surantur pro obsequiis personalibus præstitis propriis sumptibus, & perangariæ pro servitiis exhibitis alienis sumptibus; sive surantur Angariæ pro operis purè personalibus sive impendiis rerum & perangariæ pro operis personæ impendiis ejusdem exhibitis, ita ut sint munus seu onus mixtum. ut cum Sylv. *v. immunitas 1. q. 4. num. 16.* & Abb. in *c. non minus n. 10.* & communi Pirh. *h. t. num. 82.* Tenentur tamen Clerici ad angarias & perangarias similesque præstationes quæ ab antiquo ratione fundi vel contractus censuales debentur. ut cum Laym. *l. c. c. 6. n. 6.* Pirh. *l. c.*

3. Tertio ab oneribus quibusdam personaliter exhibendis non quidem inhonestis, minus tamen convenientibus statui eorum & avocantibus ab officiis divinis, sic immunes sunt ab agendis vigiliis (intellige etiam per substitutum) item à custodia murorum civitatis juxta *c. reprehensibilis. 23. q. 8.* nisi tamen adsit magna necessitas defendendi civitatem ab hostibus infidelibus, vel etiam fidelibus, ita ut sine clericorum ope non possint commode custodiri per solos laicos ut juxta *c. pervenit. h. t. Abb. ibid. n. 6.* ad quod tamen, ut Idem,

D d d d

com-